

פטור.

תנו רבנן: מניין למעלה מבשר הטאת חיזונה ומבשר אשם, ומבשר שאר קדשי קדשים דהיינו, כבשי העצרת, ומבשר קדשים קלים, וממותר מנחת העומר לאחר קמיצה, ושתי הלחם הבאים בעצרת, ולחם הפנים, ושירי מנחות לאחר קמיצה, בחוץ שפטור תלמוד לומר בפרשת שחוטאי חוץ "אשר יעלה עולה" ודרשינן: מה עולה שהיא ראויה להעלאה על גבי המזבח אף כל שראויה להעלאה חייב עליה בחוץ, מה שאין כן כל אלו, שהם נאכלין ואין עולין למזבח⁽¹⁰³⁾.

מניין שאף היוצק שמן על המנחה, והבולל את המנחה, והפותר את המנחה לפתיתים, והמולח את הקרבן, והמניף את המנחה, והמגיש את המנחה אל המזבח, והמפדר לחם הפנים על השלחן, והמטיב את הנרות, והקומץ את המנחה, והמקבל דמים בכלי מהקרבן, שאם עשה אחת מכל אלו בחוץ,

אחד מהם יתכפר בשני, ובאופן כזה אם שחט אחד מהם בחוץ קודם זמנו לשם עולה חייב עליו, משום דחד מינייהו עולה היא, שסופו ליקרב לעולה⁽¹⁰¹⁾ שכן הוא דין אשמות אלו, שאחד קרב לאשם והשני ירעה עד שיפול בו מום, ויפדה, ומדמיו יקריבו לקיץ המזבח שהוא עולה. ולכן, גם אם הקריב אשם עצמו בפנים קודם זמנו לשם עולה, כשר הוא להיות קרבן עולה, והואיל וראוי הוא לפנים חייב עליו בחוץ, כדרב הונא אמר רב.

קטו-ב

דאמר רב הונא אמר רב: אשם שניתק מדין הקרבה לאחר שכיפרו בעליו בשני, ונמסר לרעייה שנמסר לרועה⁽¹⁰²⁾ עד שיפול בו מום, ושחטו קודם שנפל בו מום סתם, אפילו שלא לשם עולה, בשר הוא לעולה, והוא הדין אשם מחוסר זמן, כשר הוא עצמו לעולה כששחטו בפירושו לשם עולה.

שנינו במשנה: המעלה מבשר הטאת בחוץ

ולפיכך אם עומד להעקר אינו מחוסר מעשה כי יתקיים דינו בעולה, אך פסח שיעשה שלמים, לא יתקיים בו דין הפסח ולכן נחשב מחוסר עקירה. [ושלא כמבואר לעיל שהשלמים כלולים בפסח. וראה בהרחבה בדף ח].

102. רש"י פירש "שניתק מדין הקרבה ומסרוהו לרועה", וראה לעיל [ה, ב הערה 3] שהרחבנו בכירור אופן הניתוק ודין המסירה לרועה.

103. רש"י לעיל [לה, ב ד"ה והיכי, קט, א ד"ה שלמים] כתב [לגבי צירוף בשר עם אימורים להשלם שיעור כזית] שאינו חייב על העלאת בשר שלמים בחוץ משום שאינו בר הקטרה כי מתקבל בפנים, ובטהרת הקדש תמה שהרי

101. תוס' לעיל [ק"ב, א ד"ה והכי] ביארו כי אף למאן דאמר שצריך עקירה כדי להעשות עולה, אין חסרון זה פוטר על שחיטה בחוץ כיון שעומד להעקר כי אחד מהאשמות מיותר, ואינו דומה למה שאמרו לעיל [ק"ד, ב] שמחוסר זמן לשמו מחוסר עקירה ולפיכך פטור עליו, כי הוא אינו עומד להעקר, וכן פירש"י לעיל [ק"ב, ב ד"ה מחוסר] ד"סתמיה לאו למיעקר".

ולכאורה תמוה שהרי ביומא [סג, א] אמרו שפסח בשאר ימות השנה ששחטו לשמו בחוץ פטור, ולא מתחייב אף שראוי שלא לשמו בפנים כיון שהוא מחוסר עקירה, אף שאחר הפסח סתמו עומד לעקירה. ולכאורה מוכח מכך כי מותר אשם קודם זמנו נעשה עולה, ואינו אשם נדבה, ומה שהוא קרב עולה הוא מדיני אשם,

שפטור?

תלמוד לומר "אשר יעלה עולה או זבח", ודרשינן: מה העלאה, שהיא גמר עבודה, שאין אחריה עבודה נוספת, אף כל שהוא גמר עבודה⁽¹⁰⁴⁾, כגון המנסך ומקטיר את הקטרת או את הקומץ או מנחת כהנים חייב

עליה בחוץ, מה שאין כן כל העבודות המנויות כאן, שהן אינן גמר עבודה אלא יש אחריהן עבודה נוספת⁽¹⁰⁵⁾.

שינונו במשנה: עד שלא הוקם המשכן היו הבמות מותרות ועבודה בכורות.

בסוגיין התמעט מ—"עולה". וכתב שיעקר המיעוט בסוגיין בא רק לשתי הלחם שהם ראויין לפתח אהל מועד כשעיר המשתלח קודם וידוי, [ושעיר המשתלח עצמו לא נלמד מ"עולה" כי אם כן היו דורשים מה עולה שהיא לה' ולא היינו ממעטים כל דבר שאינו ראוי להעלאה].

וכבר ביארנו לעיל שהמיעוט מ"עולה" נצרך אף שהחלק שהעלה אינו ראוי לפתח אהל מועד, כיון שיעקר הקרבן דהיינו האימורים ראויים להעלאה, אך מטעם זה אי אפשר לחייב אלא במוקטרי חוץ שמתחייב בהם על עצם הקרבת קרבן בחוץ, והרי זה קרבן שראוי לפנים, וצריך למעט מ"עולה". אך במוקטרי פנים שחיובו על עבודת פנים בחוץ, אינו חייב עד שעצם העבודה תהא ראויה בפנים, ולפיכך לעיל שמדובר במעלה בחוץ בשר שלמים שנשחטו בפנים פטורו משום שאינו מתקבל בפנים, ואין צריך מיעוט.

ובפשטות יש ליישב שהמיעוט בסוגיין הוא על העלאת בשר בפני עצמו שאינו ראוי להעלאה בפנים, אך לעיל בסוגיא של צירוף היה הוה אמינא שיועיל להשלים לשיעור במעשה ההקטרה, והחייב יהיה על החלק הראוי בפנים, וקמ"ל קרא שדבר שאינו מתקבל בפנים "אינו בר הקטרה" ואינו מצטרף אפילו לשיעור במעשה הקטרה. וראה מקדש דוד [כו, ד].

104. תוס' [ד"ה מה, ולעיל קז, ב ד"ה ולהכי] הקשו שהרי מצינו [שם] שמיעט הכתוב מקבל

מיתור "או" שנאמר בזריקה. וכבר הבאנו שם דברי הגרי"ז שבסוגיין המיעוט בא לפוטרו על עשיית עבודה בחוץ, וכל שאינה "גמר עבודה" אינה בכלל עבודה להתחייב בחוץ. ולעיל המיעוט לפוטרו על עצם מעשה כעין עשיית הקרבן בפנים, ובוה אין תנאי שהיא לה דין "גמר עבודה" כדי להחשב עבודה, ולכן מיעט מ"או". אכן לפי המבואר לעיל יתכן להוסיף שהנידון בסוגיין הוא על מוקטרי פנים ולכן דינם תלוי ב"גמר עבודה" כי הוכשרו לקרבן בחיובו בחוץ על עשיית עבודת פנים בחוץ, [ואף שסידור שלחן והטבת נרות אינם "עבודת קרבן", מכל מקום החיוב רק על גמר עבודה של פנים, וראה יונת אלם לד]. אך לעיל הנידון על מוקטרי חוץ ולכן החיוב תלוי במעשה הקרבה גרידא, ולולי המיעוט מ"או" היה חייב גם אם אינה גמר עבודה.

105. בצאן קדשים לעיל [קז, א] הקשה למה הוצרך שם ריבוי לחייב על זריקה בחוץ והרי הוא בכלל "כל שהוא גמר עבודה" כמקטיר קטורת וקמצים. והעלה מכך שהסוגיות חלוקות. ובספר זבח יעקב כתב שבמוקטרי חוץ אי אפשר לחייב על זריקה משום גמר עבודה, כי רק כשנשחט בפנים נחשבת הזריקה כ"העלאה" ומתרבת לחיוב מ"עולה", אך כשנשחט בחוץ חיובו רק מצד מעשה הקרבה בקרבן, וצריך לימוד על כל "מעשה" המחייב בפני עצמו.

כאמור בפסוק הנזכר "וישלח את נערי בני ישראל", אינה טעונה הפשט וניתוח, אלא היא קריבה על המזבח עם עורה.

ולפיכך לא הקשה קושייתו מהמשנה, אלא אותביה רב חסדא מבריותא, דשויא בכולהו, שממנה יקשה על כל דבריו של רב חנא:

דתניא: עד שלא הוקם המשכן, היו הבמות מותרות, ועבודה היתה בככורות, והכל היו כשירין ליקרב בבמות, בהמה חיה ועוף⁽¹⁰⁸⁾, זכרים ונקבות, תמימין ובעלי מומין, טהורין — אבל לא טמאין.

והכל, כל הקרבנות לא קרבו אלא עולות.

ועולה שהקריבו ישראל במדבר, טעונה הפשט וניתוח.

ונכרים, אפילו בזמן הזה רשאים לעשות כן,

יתיב רב חנא בר רב קטינא קמיה דרב חסדא ויתיב רב חסדא⁽¹⁰⁶⁾ וקאמר את הפסוק שנאמר [שמות כד, ה] על הקרבנות שהקריבו בהר סיני קודם מתן תורה, "וישלח את נערי בני ישראל ויעלו עולות ויזבחו שלמים". ומקריאתו את כל הפסוק בהמשך אחד ניכר שפירש כי הבכורות הם שהקריבו.

אמר ליה רב חנא לרב חסדא: הכי אמר רב אסי: ופסקו! מאותו היום פסקה עבודה מן הבכורות וממתן תורה ואילך עבדו הכהנים⁽¹⁰⁷⁾.

סבר רב חסדא לאותוביה לרב חנא ממתניתין, ששינונו בה עד הקמת המשכן עבדו הבכורות, ולא פסקה עבודתן קודם מתן תורה.

אך לפני שהקשה שוב, שמעיה לרב חנא, דקאמר משמיה דרב אדא בר אהבה: עולה שהקריבו ישראל במדבר קודם מתן תורה,

כפי שקראת אתה, אך חכמים "פסקוהו" שאמרו לו כי צריך להניח אתנחתא לפני "ויעלו עולות". ובמשך חכמה [שמות כד, ה] הביא מחלוקת הסוגיות בחגיגה [ו, א] ובמנחות [פב, ב] אם שלמיהם היו שלמי חגיגה [שדינם כקרבן יחיד, ורק נקראו קרבן ציבור כי באים בכינופיא] או שהיו שלמי ציבור. וביאר שנידון זה תלוי במחלוקת בסוגיין לפי פירש"י השני שפסוק זה תלוי במחלוקת כי אם כבר הופרשו הכהנים יכלו לאכול שלמי ציבור שהם קדשי קדשים, אך אם הבכורות הקריבו הרי לא יכלו לאכול אלא קדשים קלים ובהכרח שלמיהם היו קרבן יחיד דהיינו שלמי חגיגה.

108. בתוס' חולין [כב, ב ד"ה והביא] מצינו שנחלקו הראשונים אם הותר להביא עוף בכל

106. רש"י פירש שרב חסדא קרא ורב הונא [או חנא] אמר לו שכך פירש גם רב אסי [וראה בסמוך], ואחר כך שמע רב חסדא שרב הונא אומר בשם רב אדא בר אהבה וכו', אך תוס' [ד"ה ויתיב] כתבו שרב הונא קרא לפני רב חסדא, ונמצא שרב חסדא אמר לו כנ"ל.

107. כך פירש רש"י בפירוש ראשון, והוסיף פירוש אחר: רב אסי אמר שיש להפסיק בטעם אתחנתא בין "נערי בני ישראל" ל"ויעלו עולות" שאינם דבקים אלא כך יש לפרש "וישלח את נערי בני ישראל" להביא הקרבנות ולעמוד עליהם — "ויעלו עולות" אותם שכשרים להקריב דהיינו הכהנים שהופרשו עתה משבאו לסיני, לעבודה.

ותוס' [ד"ה א"ל] פירשו: כך אמר רב אסי

דתניא: נאמר לגבי הגבלת העם בהר סיני קודם מתן תורה "וגם הכהנים הנגשים אל ה' יתקדשו". דהיינו, הכהנים הרגילים לגשת אל ה' ולהקריב קרבנות, הם יתקדשו מלעלות בהר.

רבי יהושע בן קרחה אומר: זו פרישות בכורות. כי ה"כהנים" המוזכרים בפסוק זה הם הבכורות, שהוזהרו לפרוש מההר. וכמוהו סברה הברייתא שבעת מתן תורה עדיין היתה העבודה בבכורות.

רבי אומר: זו פרישות נדב ואביהוא. הם הכהנים הנגשים אל ה' שהוזהרו לפרוש,

להקריב בבמות⁽¹⁰⁹⁾ כל השנוי לעיל, שלא נאסר להם ההקרבה בבמות.

ומברייתא זו יקשה לרב חנא, הן על מה שאמר שעבודות הבכורות פסקה במתן תורה, ואילו בברייתא שנינו שעבדו עד הקמת המשכן. והן על העולה שהביאו במדבר, שבברייתא שנינו שטעונה הפשט וניתוח, ואילו רב חנא אמר שאינה טעונה הפשט וניתוח?⁽¹¹⁰⁾

ומתוצינן: **תנאי היא**, שנחלקו תנאים בדין עבודה בבכורות.

כמבואר בתוס' עבודה זרה [ה, ב ד"ה מנין]. ולענין מקריב בעל מום, כבר הבאנו במשנה שנח נפסל להקריב כי היה בעל מום שהכישו ארי, אך היינו דוקא משום שהקריב במקום המזבח. וראה בטעמא דקרא לפרשת בלק שנעשה מחוסר אבר, וצ"ע].

110. בקרן אורה הקשה, שלכאורה דינים אלו תלויים זה בזה, והסובר שעבודה בבכורות עד הקמת המשכן, טעמו, שלא נאמרו כל דיני העבודה עד אז, ואם כן עולה אינה טעונה הפשט וניתוח. ואילו בסוגיין משמע להיפך שרב הונא אמר שעבודה בכהנים וכלל זאת הקשה שעולה אינה טעונה הפשט, ומאידך רב חסדא שאמר שעבודה בבכורות סובר שטעונה הפשט. [וכבר הבאנו במשנה שהעלה מכך כי רק קרבנות ציבור טעונים עבודה בבכורות עיי"ש].

אכן נראה שאין דין בכורה בעבודה משום שהבכורות נחשבו ככהנים, אלא שלא הוצרכו לכהונה והקריבו בזר, ורק שעשו מעלה לעבוד במיוחדים שבזרים. וכן מוכח מקרבנות חיה ועוף של בן נח שאין בהם דיני קרבנות בישראל וטעונים בכורה אף שאין בהם דיני כהונה. [וכן

הבמות, או שהוא דין מיוחד בבמות שקודם מתן תורה, ולא מצינו שהעלו עוף בכמה אלא אצל נח. וראה להלן [ק"ט, ב] שרב ששת תלה דין עוף בכמה במחלוקת ת"ק ורבי יהודה במנחה.

ובמקדש דוד [כז, ט] דן אם כוונתם שבבמת בן נח קריבים גם מיני קרבנות שאינם קריבים בכמה כגון עוף שקרב בה גם למאן דאמר שאין קרב בכמה או שגם בה לא קרבו כדין עופות אלא כדין זבח, כמו שחיה קריבה בבמת בן נח מדיני זבחים של בן נח. ונפקא מינה אם עולת העוף שלהם בכמה טעונה מליקה או שחיטה. [וראה רש"י לעיל סט, א ד"ה זבחים].

והחזו"א [קמא מא, יג] כתב שבדין קרבנות בן נח לא נאמרו דיני פיגול וטמא, ואולי גם לינה אינה פוסלת בהם, כי דינים אלו נתנו לישראל בסיני ואז כבר התמעטו מדין הקרבת בני נח. ורק בעולת הר סיני שקרבה קודם שנתנה תורה לישראל היו דיני בני נח ולא היתה טעונה הפשט וניתוח.

109. כך מבואר בתמורה [ז, א] גם לעכו"ם לא הותר להקריב בעל מום במזבח אלא בכמה. וטמאים גם לבני נח אסור להקריב בפילו בכמה

יתקדש במכובדיו, ולא ידעו משה מי הם המכובדים⁽¹¹¹⁾ עד שמתו בני אהרן!

כיון שמתו בני אהרן וידע שהם המכובדים אמר לו לאהרן: אהרן אחי לא מתו בניך אלא כדי להקדיש כבודו של מקום עליהם להודיע שהוא נורא על מידועיו שנפרע מהצדיקים על מיעוט עבירות שבידן וכל שכן מהרשעים, וזו כונת הכתוב "הוא אשר דבר ה' בקרובי אקדש" שאמר לו למשה "ונקדש בכבודי" דהיינו, במכובדיי וקרובי אקדש.

כיון שידע אהרן שבניו ידועי מקום הן, שתק, וקבל שכר על שתיקתו. שנאמר "וידום אהרן" הרי ששתק [וקבלת השכר, שנתייחד אליו הדבור בפרשת שתויי יין האמורה אחר אותו ענין, שנאמרה רק לו ולא למשה].

וכן ברוד הוא אומר "דום לה' והתחולל לו", ביאורו, אף על פי שמפיל לך הללים, את דום:

שנעשו כהנים לעבודה בהר סיני. וכמוהו סבר רב חנא שמסיני לא נקראו הבכורות "כהנים", כי מאז נעשית העבודה בכהנים.

ומקשינן: בשלמא למאן דאמר זו פרישות נדב ואביהוא, היינו דכתיב כשמתו נדב ואביהו "הוא אשר דבר ה' לאמורה, בקרובי אקדש". והיכן דיבר? בפרישות שנאמרה להם בהר סיני, שנאמר "פן יפרץ בס ה'", וכיון שלא נזהרו מלפרוש מן ההיכל בהקמת המשכן, פרץ בהם.

אלא למאן דאמר זו פרישות בכורות, היכא רמיזא אזהרת מיתת נדב ואביהו למשה קודם לכן, ועל מה אמר הכתוב "הוא אשר דבר ה'?"

ומתריצין: כוונת הכתוב היא למה דכתיב ביום שנצטווה משה על מלאכת המשכן "ונועדתי שמה לבני ישראל ונקדש בכבודי", אל תקרי "בכבודי" אלא "במכובדיי"! דבר זה אמר הקב"ה למשה, ורמז לו שביום שישורה שכינתו במשכן

ואמנם בדברי רש"י משמע שלא ידע כלל שהקידוש יעשה במיתת אדם שהרי כתב שלא נרמז להבין מה הוא [ובחק נתן הגיה "מי הן" ליישב פרש"י עם המדרש], וכיד דוד כתב פרש"י פירש כן מפני הקושיה הנ"ל שמשמעות "מכובדי" היא לשון רבים, ולכן נקט שהגמרא חולקת על המדרש.

ובספר משכיל לדוד עה"ת ביאר שהקב"ה אמר למשה בכבודי ופירש לו שידרוש במכובדי, ומשה הבין שהכוונה יחיד ששקול כרבים, ולכן היה סבור "או בי או בך" ולבסוף נודע שהכוונה לשנים שהם כאחד כמבואר בזהר שנשמתן כאחת.

מבואר בדברי רש"י לעיל סח, ב ד"ה ונילף] ולפיכך דיני כהונה הם בכלל כללותיה ואינם חילוק בעלמא בין כהונה של בכורה לכהונה כהנים ולכן התחייבו בכהונה לפני הפשט וניתוח.

111. תוס' [ד"ה רמזו] הביאו דברי המדרש שלא ידע במי יקדש, אבל ידע שיקדשנו באדם גדול, ואמר לאהרן הייתי סבור או בי או בך, ובסוף ספר באר שבע כתב שלשון "בקרובי" משמעותו רבים, ולכאורה צריך לגרוס "בי ובך" [וכן דקדק מדברי רש"י עה"פ שיתקדש הבית "במידועיו"] עי"ש שנדחק ליישב הגירסא. וראה יפה תואר ויקרא יב, ב.

אלא, שעדיין קשיא עולה, מה שאמר כי עולת מדבר אינה טעונה הפשט וניתוח, והקשה לו רב חסדא ממה ששינונו בברייתא שהיתה טעונה הפשט וניתוח?

ומתוצינן: תרי תנאי היא.

דתניא: רבי ישמעאל אומר: כללות נאמר בסניני, ופרטות נאמר באהל מועד.⁽¹¹²⁾ ולפיו רק כללות של דיני קרבנות נאמר בסניני, כגון "מזבח אדמה תעשה לי וזבחת עליו את עלתיך"⁽¹¹³⁾, אך פרטות הלכותיהן, כגון הפשט וניתוח, נאמר אחר כך באהל מועד. ונמצא, שלדעת רבי ישמעאל עולת מדבר שהיתה בסניני עדיין לא הוטענה הפשט וניתוח, ורב חנא סובר כרבי

וכן שלמה הוא אומר "עת לחשות ועת לדבר". פעמים שאדם שותק ומקבל שכר על השתיקה, ופעמים שמדבר ומקבל שכר על הדבור.

והיינו דאמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: מאי דכתיב "נורא אלהים ממקדשיך"? אל תיקרי "ממקדשיך" אלא "ממקודשיך". וכך פירושו: אימתי הוא "נורא"? בשעה שחקב"ה עושה דין [דהיינו, "אלהים", שהוא מדת הדין], בקדושו, הוא מתיירא ומתעלה ומתחלל, בכך שאפילו מהצדיקים נפרעין מהם.

ושבה הגמרא לדברי רב חנא, כי אמנם מצינו מקור לדבריו שעבודת הבכורות פסקה מסיני.

בכמת יחיד אף שיש לה דין קרבן ציבור, וכן משמע ברמב"ן שמות [מ, כז] והטורי אבן [שם] ומשך חכמה [שמות שם]. אך במצפה איתן [לעיל ט] הוכיח שאותה במה נבנית לציבור ונחשבת במת ציבור, וכן פירש רבינו גרשום בבכורות [ד, ב].

113. לכאורה תמוה שהרי "מזבח אדמה" נאמר רק אחר מתן תורה, ואם כן אף אם נאמר אז גם פרטות איך התחייבו בהפשט וניתוח בשעת הקרבת קרבנות שקודם מתן תורה [למאן דאמר עולת מדבר טעונה הפשט].

ומשמע לכאורה שהמחלוקת היא רק בקרבנות שאחר מתן תורה, שכבר נחשבו קרבנות ישראל וכמו שביאר הגרי"ז [עה"ת פר' יתרו] והנידון אם אז כבר נאמר להם דיני הפשט וניתוח.

אכן לדעת רש"י ש"עולת סיני" נעשית קודם מתן תורה, יקשה לכאורה איך יתחייבו בה

112. החזו"א [סדר מתן תורה או"ח קכה סק"ה] ביאר כי גם רבי ישמעאל מודה שנאמר הרבה פרטי מצוות בסניני, אלא שדעתו כי דין שכתוב בתורה שהוא נאמר למשה באהל מועד, לא נאמר בסניני, שאילו נאמר, היו נכתבין בתורה כנתינתן מסיני.

והנה עולת סיני נחלקו בה הראשונים מתי נעשית, לרש"י [כאן, חגיגה ו, א שמות כה, א] נעשית קודם מתן תורה, וכתב החזו"א כי לשיטתו אילו נאמר להם אז דין הפשטה היה צריך לכתבו ככל המאורעות שקודם מתן תורה, וכיון שלא התפרשו אלא ב"אהל מועד" מוכח שפרטות לא נאמר בסניני. [ורבי עקיבא סבר שאין מכך ראייה, עי"ש].

אולם הרמב"ן נקט שנעשית אחר מתן תורה, ותמוה שהרי אמרו בחגיגה [שם] שחגיגה היתה לפני הדיבור, וראה בתוס' רי"ד [חגיגה שם] שנעשית אחר מתן תורה אך קודם הדיבור באהל מועד, ובחזו"א ביאר שקודם המשכן נעשית

ישמעאל.

והוינן בה: **מנא הני מילי** שהכל כשר ליקרב

בבמה? (115)

ומבארין: אמר רב הונא: דאמר קרא "ויבן נח מזבח לה' ויקח מכל הבהמה הטהורה ומכל עוף הטהור", למדנו מכאן כי בהמה ועוף קרבין, **כמשמעו**, וממילא נלמד שגם חיה קרבה כי חיה הרי היא בכלל בהמה.

קט-א

זכרים ונקבות תמימין ובעלי מומין מנין שקרבין בבמה?

דאמר מר: (116) תמות וזכרות נאמר רק

רבי עקיבא אומר: כללות ופרטות נאמרו בסיני ונשנו באהל מועד ונשתלשו בערבות מואב כשאמר להם משה משנה תורה, ולדבריו עולת מדבר טעונה הפשט וניתוח, וזה טעמו של תנא דבריייתא שחייבת בהפשט וניתוח כי כבר נאמרו בסיני דינים אלו (114).

אמר מר: **הכל כשירין להקריב** בהמה חיה ועוף וכו'.

115. במשך חכמה [בראשית ח, כ] כתב שנח הקריב במקום המזבח ולפיכך היה לו דין הקרבה של בית המקדש ומה שהקריב מכל החיה והעוף הוא כמבואר במדרש [ויק"ר כז, ו] שבקרבות לא הטריחו להביא אלא בקר וצאן שנמצאים לכל אדם ונאסרו אחרים שלא ימסור נפשו להביאם, אך נזח היו כל המינים תחת ידו ויכל להקריב מכלן ותמוה מסוגיין, שהרי לדבריו אין ראייה שהותרו בבמה, אלא אף במזבח הותרו מטעם אחר.

ובספר משנת חיים [פב] ביאר שההוכחה היא, שטעם האיסור בשאר מינים הוא כמבואר במדרש הנ"ל, שהרי רק משום כך הותר לו להקריבם אפילו במקום המזבח, וכיון שטעם האיסור רק מפני שאין כל המינים מצויים, הרי בבמה שיכול לעשותה בכל מקום שירצה לא שייך טעם זה, כי יכול לעשותה במקום שמצויים חיות ועופות ורק במזבח שמקומו קבוע אסור להביאם.

116. רש"י לא גרס קטע זה, שהרי גם אחר שהוקם המשכן אין תמות וזכרות בעופות, ואין מכאן ראייה שקרבין בבמה.

אך כבר ביארו בחק נתן ופנים מאירות כי

בהפשט וניתוח ובטהרת הקודש ובטורי אבן חגיגה [ו, א] כתבו רש"י סובר שקרבות ישראל קרבו מעת שנכנסו לברית וגירות וזה נעשה בקרבות אלו כמבואר בכריתות [ט, א] שרש"י שלמים אלו נכנסו לברית, ואין דין קרבות ישראל תלוי במתן תורה, וראה רש"י להלן [קטז], א ד"ה לכל] שכתב "משעת מתן תורה שנבחרו ישראל" ומשמע ש"שעת מתן תורה" אינה בנתינת התורה אלא כשנבחרו והקריבו שלמים שאינם בבני נח אלא רק בישראל, ומאז יש להם דין הפשט וניתוח. ככל הפרטות שנאמרו בסיני.

114. בפרקי דרבי אליעזר [כג] שנינו שנח הביא ממין בהמה טהורה שור וכשב ועז וממין עוף טהור תורים ובני יונה. ודייק הרד"ל [שם אות סח] שנחלק על הגמרא, וסובר שרק מינים אלו קרבו. ואמנם בתורה לא נזכרו חיות טהורות כלל, ולמד שלא הביא ז' כי לא הקריב אלא טהורות לקרבן, ובסמוך יגרוס שעתידין ליתהר. וראה רס"ג עה"ת שפירש "מכל העוף הטהור" ממצת העוף הטהור.

ואפשר לבאר טעמו לפי דברי המשך חכמה שנח הקריב במקום המזבח, ולכן לא הקריב חיה אף שהותרה לבני נח בבמה [ולא סבר לחלק בין מצויים אצלו או לא].